

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
e-post: info@fin.ee

10. august 2026

Selgitustaotlus

makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 24 lg 5 tõlgendamise kohta

Wallester AS (registrikood: 11812882) esitab käesoleva selgitustaotluse märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 2 lg 2 p 2 ja § 3 alusel. Viidatud sätete kohaselt annavad riigiasutused selgitusi nende väljatöötatud õigusaktide, asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide, asutuse pädevuse ja õigusloomealase tegevuse kohta.

Käesolev selgitustaotlus puudutab makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse (MERAS) § 24 lg 5 üldist tähendust ja seadusandlikku eesmärki. See ei puuduta ühtegi Wallester AS-ile esitatud konkreetset välisriigi asutuse pöördumist ega taotle hinnangut Wallester AS-i tegevusele konkreetsetes asjas.

Selgitustaotluse eesmärk on selgitada, kuidas tuleb kohaldada MERAS § 24 lg 5 juhul, kui Eesti makseasutus osutab teises riigis makseteenuseid teenuste osutamise vabaduse (FOS – *freedom to provide services*) alusel ning saab teabe esitamise või toimingute tegemise nõude otse välisriigi avaliku võimu asutuselt või muult seadusega antud avalik-õiguslikke volitusi teostavalt isikult (edaspidi Päring).

Käesolevas selgitustaotluses hõlmab mõiste „Päring“ nii teabenõuet kui ka toimingunõuet. Teabenõudega nõutakse kliendi, kliendisuhete või maksetehingute kohta teabe esitamist. Toimingunõudega nõutakse makseasutuselt kliendi rahaliste vahendite kasutamise piiramist või blokeerimist, nende arestimist, ülekandmist Päringu esitajale või muule isikule või muu kliendi varalisi õigusi mõjutava toimingute tegemist.

1. Wallester AS-i tegevusluba ja piiriülene tegevus

Wallester AS on Eesti tegevusloaga makseasutus, kelle üle teostab järelevalvet Finantsinspektsioon. Eestis antud tegevusloa ja kohaldatavate piiriülese teenuse osutamisest teavitamise menetluste alusel osutab Wallester AS Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) riikides makseteenuseid FOS alusel. Samuti on Wallester AS-il luba osutada teenuseid piiriüleselt Ühendkuningriigis. Kuna Ühendkuningriik ei kuulu EMP-sse, ei käsitleta võimalikke Ühendkuningriigist saabuvasid Päringuid edasises analüüsis.

Alltoodud küsimused puudutavad eelkõige olukordi, kus makseteenust osutatakse teises EMP riigis FOS alusel, selle riigi avaliku võimu asutus või muu seadusega antud avalik-õiguslikke volitusi teostav isik esitab Päringu otse Wallester AS-ile üksnes selle riigi riigisisese õiguse alusel ning Päringu edastamiseks, tunnustamiseks või täitmiseks puudub kohaldatav ELi või rahvusvaheline erimenetlus.

2. Kliendi õiguste kaitsmine ning teabe avaldamine ja toimingute tegemine avalikes huvides

2.1. Klienditeabe ja kliendi rahaliste vahendite kaitsmise kohustus

Makseasutused töötlevad märkimisväärses mahus teavet oma klientide, maksevahendite ja maksetehingute kohta. See teave võib hõlmata nii isikuandmeid kui ka muud kliendisuhtega seotud konfidentsiaalset teavet. Makseasutused on kohustatud tagama klientidele osutatavate makseteenustega seotud teabe konfidentsiaalsuse.

Võlaõigusseaduse § 719 lg 1 kohaselt peavad makseteenuse pakkuja ja maksevahendaja nii makseteenuse lepingu kehtivuse ajal kui ka pärast selle lõppemist hoidma saladuses kõiki andmeid, mis on neile teatavaks saanud suhtest kliendiga, muu hulgas andmeid kliendi, tema konto ja maksetehingute kohta, välja arvatud juhul, kui õigusaktidest tuleneb õigus või kohustus andmeid avaldada. See saladuse hoidmise kohustus ei piirdu isikuandmetega ning kaitseb seetõttu ka juriidilisest isikust klientide ja nende tehingute andmeid.

Kui nõutav teave sisaldab isikuandmeid, peab selle avaldamiseks olema lisaks isikuandmete kaitse üldmääruse (GDPR – *General Data Protection Regulation*) artikli 6 kohane õiguslik alus. Asjaolu, et Päring pärineb avaliku võimu asutuselt või muult seaduse alusel volitatud organilt, ei kujuta endast iseenesest õiguslikku alust; kohaldatav töötlemise õiguslik alus peab tulenema Wallester AS-i suhtes kohaldatavast õigusnormist.

Toimingunõude täitmine võib piirata kliendi võimalust kasutada tema rahalisi vahendeid, muuta Wallester AS-i ja kliendi vahelisest õigussuhtest tulenevate kohustuste täitmist või tuua kaasa vahendite ülekandmise Päringu esitajale või muule isikule. Seetõttu peab ka sellise toimingute tegemiseks olema samuti piisavalt selge ja Wallester AS-i suhtes kohaldatav õiguslik alus.

2.2. Teabe avaldamise ja toimingute tegemise kohustus

Samas võivad Eesti, välisriigi, ELi ja rahvusvahelised õigusaktid näha avalikes huvides ette erandeid klienditeabe konfidentsiaalsusest ning kohustada makseasutust teavet esitama või kliendi rahaliste vahendite suhtes toiminguid tegema.

Sõltuvalt kohaldatavast õigusraamistikust võivad selliseid Päringuid esitada näiteks: (a) politsei ja muud uurimisasutused; (b) prokurörid; (c) kohtud; (d) rahapesu andmebürood; (e) maksu- ja tolliasutused; (f) finantsjärelevalve asutused; (g) kohtutäiturid ja muud täitemenetlust läbiviivad isikud; (h) pankrotihaldurid või muud maksejõuetusmenetluse haldurid; (i) notarid pärimismenetluses ning (j) muud isikud või organid, kes teostavad seaduse alusel avalik-õiguslikke volitusi.

Teabenõue võib puudutada kliendisuhte või maksetehingute kohta teabe esitamist. Toimingunõudega võidakse nõuda näiteks teabe säilitamist, maksetehingu peatamist, kliendi rahaliste vahendite kasutamise ajutist piiramist või blokeerimist, vahendite arestimist või nende ülekandmist Päringu esitajale või muule määratud isikule.

Wallester AS tunnustab täielikult selliste Päringutega teenitavaid õiguspäraseid avalikke huve. Käesolevas selgitustaotluses käsitletav tõlgendusküsimus ei seisne selles, kas makseasutused peaksid tegema koostööd õiguspäraselt volitatud avaliku võimu asutustega. Küsimus on selles, kuidas tuleb muu hulgas MERAS § 24 lg 5 arvestades kindlaks teha, kas konkreetne välisriigi Päring on FOS alusel asjaomases riigis teenuseid osutavale Eesti makseasutusele õiguslikult siduv ning kas Päringus nõutud teabe esitamiseks või toimingute tegemiseks on piisav õiguslik alus.

3. Välisriigi Päringute erinevad õiguslikud edastamis- ja täitmisviisid

Välisriigi asutuste ja muude seaduse alusel volitatud organite Päringuid võidakse Eesti makseasutusele edastada erineval viisil. Mõnel juhul näeb ELi õigus või rahvusvaheline leping ette erimenetluse, mille kohaselt:

1. välisriigi asutus pöördub pädeva Eesti asutuse poole;
2. välisriigi meede edastatakse selleks määratud asutuste kaudu;
3. Eesti asutus või kohus tunnustab või täidab meetme; või
4. järgitakse standardiseeritud piiriülese koostöömenetlust.

Muudel juhtudel saadab välisriigi asutus või muu organ Päringu otse makseasutusele ja viitab üksnes Päringu esitanud riigi riigisisesele õigusele. Näiteks võib EMP riigi politseiasutus saata Päringu otse Eesti makseasutusele, viidata oma riigi kriminaalmenetlusõiguse sättele ning nõuda teavet makseasutuse kliendi ja tema maksetehingute kohta või kliendi rahaliste vahendite kasutamise ajutist piiramist, arestimist või ülekandmist. Samalaadne küsimus võib tekkida, kui kohus, kohtutäitur, pankrotihaldur või muu organ nõuab oma riigisisestele volitustele tuginedes Wallester AS-ilt kliendi rahaliste vahendite suhtes toimingute tegemist. Päringus ei pruugita viidata ELi või rahvusvahelisele erimenetlusele ega selgitada, miks viidatud riigisisene säte on vahetult kohaldatav Eestis asutatud makseasutusele, kes osutab selles riigis teenuseid FOS alusel.

Wallester AS-i hinnangul ei ole Päringu otse esitamine iseenesest piisav alus Päringu eiramiseks ega ka selle täitmiseks. Iga selline Päring eeldab juhtumipõhist õiguslikku hindamist. Samuti ei tõenda pelgalt asjaolu, et Päringu esitanud organ viitab oma riigi õigusele, tingimata seda, et:

1. viidatud säte on kohaldatav FOS alusel teenuseid osutavale Eesti makseasutusele;
2. Päringu esitanud organil on õigus adresseerida Päring otse Eestis asutatud juriidilisele isikule;
3. Päringul ja selles nõutud meetmel on vahetu piiriülene õigusmõju;
4. Päringut võib täita ilma koostöö-, tunnustamis-, edastamis- või täitemenetluseta; või
5. vastav riigisisene säte annab piisava õigusliku aluse kaitstud klienditeabe avaldamiseks või Päringus nõutud toimingute tegemiseks, sealhulgas rahaliste vahendite kasutamise piiramiseks, arestimiseks või ülekandmiseks.

4. Kohtuotsusest Jyske tulenevad suunised

Peamine ELi õigusest tulenev suunis, mille Wallester AS on tuvastanud seoses sihtriigi asutuse poolt FOS alusel tegutsevale finantsasutusele otse esitatud teabenõudega, on Euroopa Liidu Kohtu 25.04.2013 otsus kohtuasjas C-212/11, *Jyske Bank Gibraltar Ltd v. Administración del Estado* (Jyske).

Jyske Bank Gibraltar oli Gibraltaril asutatud krediitiasutus, kes tegutses Hispaanias FOSalusel. Hispaania õigus kohustas krediitiasutust esitama teatud klientidega seonduva teabe otse Hispaania rahapesu andmehüroole. Nõutud teabe esitamisest keeldumise tõttu määrati krediitiasutusele rahaline karistus.

Kohus hindas esmalt, kas kohaldatav ELi rahapesuvastane õigus välistas Hispaania võimaluse kehtestada eraldiseisev otsene teatamiskohustus. Seejärel hindas kohus, kas Hispaania õigusest tulenev otsene teatamiskohustus oli kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabadusega.

Kohtuotsusest tuleneb, et vastuvõtva riigi kehtestatud otsene kohustus võib olla lubatav, kuid selle lubatavus ei ole automaatne. Punktis 60 selgitas kohus, et kui riigisisene õigusnorm kuulub valdkonda, mida ei ole ELi tasandil täielikult ühtlustatud, võib teenuste osutamise vabaduse piirang olla põhjendatud üksnes juhul, kui õigusnorm:

1. kohaldub diskrimineerimata;
2. vastab ülekaalukast üldisest huvist tulenevale nõudele;
3. kaitseb huvi, mida päritoluriigi õigusnormid ei ole juba piisavalt kaitsnud;
4. on taotletava eesmärgi saavutamiseks sobiv; ning
5. ei lähe kaugemale, kui on eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Kohtuotsuses omistatakse eriline tähtsus ka olemasolevatele ELi koostöömenetlustele. Punktis 70 leidis kohus, et otsene teatamiskohustus oleks proportsionaalne üksnes juhul, kui ELi õigusega kehtestatud mehhanism ei võimaldaks juba vastuvõtva riigi rahapesu andmebürool saada asjaomast teavet asutuse päritoluriigi rahapesu andmebüroo kaudu ja võidelda rahapesuga sama tõhusalt.

Punktis 81 kinnitas kohus, et otsene kohustus saab olla proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas üksnes juhul, kui puudub tõhus mehhanism, mis tagab asjaomaste riigiasutuste igakülgse ja täieliku koostöö ning võimaldab saavutada eesmärgi sama tõhusalt.

Wallester AS mõistab kohtuotsust nii, et sellest tulenevad teabenõuete kohta järgmised üldpõhimõtted:

1. otse esitatud teabenõuet ei saa eirata üksnes seetõttu, et selle esitas sihtriigi asutus;
2. Päring peab siiski põhinema konkreetset riigisisest õigusnormil, mis on kohaldatav FOS alusel teenuseid osutavale makseasutusele;
3. selle riigisisese õigusnormi kohaldamine peab olema kooskõlas kohaldatava ELi õigusraamistiku ja teenuste osutamise vabadusega;
4. Jyske kohtuasjas kirjeldatud üldine proportsionaalsuse hindamine on eriti asjakohane valdkonnas, mida ei ole ELi tasandil täielikult ühtlustatud;
5. kui ELi õigus näeb juba ette tõhusa ja piisavalt üksikasjaliku koostöö-, edastamis-, tunnustamis- või täitemenetluse, ei tohiks sihtriigi õigust automaatselt kasutada sellest menetlusest möödaminemiseks;
6. samas ei pruugi rahvusvahelise koostöömenetluse pelk olemasolu iseenesest olla piisav, et välistada riigisisese normi otsekohaldumine;
7. Jyske kriteeriumid ei loo iseseisvalt Päringu täitmise kohustust; esmalt peab olema tuvastatud konkreetne riigisisene õigusnorm, mis on FOS alusel teenuseid osutavale makseasutusele kohaldatav.

Jyske puudutas otseselt teabe esitamise kohustust, mitte kliendi rahaliste vahendite kasutamise piiramist, arestimist või ülekanmist. Wallester AS ei ole tuvastanud Jyskega võrreldavat ELi kohtuotsust, milles oleks käsitletud sihtriigi asutuse õigust kohustada FOS alusel tegutsevat teises liikmesriigis asutatud makse- või krediidiastutust otse selliseid toiminguid tegema. Pidades aga silmas kohtu põhjendusi Jyske kaasuses, pole välistatud, et Jyske kohtuotsuses kasutatud ELTL artikli 56 kohast hindamismeetodit saab kohaldada ka toimingunõuetele analoogia korras. Ka sel juhul ei loo Jyske ise õiguslikku alust ega pädevust, vaid aitab hinnata üksnes konkreetse, muul õiguslikul alusel kohaldatava riigisisese normi kooskõla ELi õigusega.

5. MERAS § 24 lõike 5 kohaldamisala ebaselgus

MERAS § 24 lg 5 sätestab: „Teenuste osutamisel välisriigis peavad makseasutus ja e-raha asutus järgima käesolevas seaduses ning selle alusel antud õigusaktides ja välisriigi õigusaktides sätestatud nõudeid.“

MERAS § 24 lg 5 on sõnastatud laialt. Eelkõige ei sätesta see sõnaselgelt:

1. mida tähendab „välisriigi õigusaktid“;
2. kas säte puudutab üksnes makse- või e-raha teenuste osutamist vahetult reguleerivaid nõudeid;
3. kas see hõlmab ka kriminaalmenetluse, tsiviilkohtumenetluse, täitemenetluse, maksejõuetuse, maksustamise ja/või muu valdkonna õigusakte;
4. kas välisriigi õigusakt peab sisaldama sõnaselget sätet, mille kohaselt see on kohaldatav teises riigis asutatud piiriülesele teenuseosutajale;
5. kas MERAS § 24 lg 5 ise laiendab välisriigi õigusakti isikulist või territoriaalset kohaldamisala;
6. kas see annab välisriigi asutustele või muudele organitele õiguse esitada Eesti makseasutusele vahetult siduvaid teabe- või toimingunõudeid;
7. kas see muudab välisriigi kohtu- või haldusakti Eestis asutatud isiku suhtes vahetult täidetavaks, sealhulgas võimaldab nõuda kliendi rahaliste vahendite kasutamise piiramist, arestimist või ülekandmist; ning
8. milline on selle seos ELi ja rahvusvaheliste koostöö-, edastamis-, tunnustamis- ja täitemenetlustega.

Säte ei piirdu EMP riikide ega riikidega, kus teenuseid osutatakse ELi ühtse tegevusloa korra alusel. See viitab üldiselt teenuste osutamisele „välisriigis“. Laia tõlgenduse korral võiks see seega tähendada, et kui Eesti makseasutus osutab teenuseid klientidele mis tahes kolmandas riigis, kohustab MERAS § 24 lg 5 teda vahetult järgima kõiki selle riigi riigisisese õiguse nõudeid, sealhulgas selle riigi kohtute või haldusasutuste korraldusi kliendandmete avaldamiseks või kliendi rahaliste vahendite kasutamise piiramiseks, arestimiseks või ülekandmiseks.

Sellist tõlgendust võib olla keeruline ühitada muude vahetult kohaldatavate õigusnormidega. Näiteks sätestab GDPR artikkel 48, et kolmanda riigi kohtu või haldusasutuse otsust, millega nõutakse vastutavalt töötlejalt või volitatud töötlejalt isikuandmete edastamist või avaldamist, võib tunnustada ja selle mis tahes viisil täitmisele pöörata üksnes siis, kui otsus põhineb nõude esitanud kolmanda riigi ja liidu või liikmesriigi vahel kehtival rahvusvahelisel lepingul, näiteks vastastikuse õigusabi lepingul, ilma et see piiraks muid GDPR V peatüki kohaseid edastamise aluseid. Toimingunõuete puhul võivad samalaadsed vastuolud tekkida seoses välisriigi meetme tunnustamise ja täitmise ning kliendi või kolmandate isikute varaliste õigustega.

MERAS § 24 lg 5 on kehtinud alates MERAS vastuvõtmisest 2009. aastal ja eelneb seega teisele makseteenuste direktiivile (PSD2 – *Second Payment Services Directive*). PSD2-s ega muus asjaomases ELi õigusaktis ei ole Wallester AS-le teadaolevalt sätet, mille MERAS § 24 lg 5 vahetult üle võtaks.

PSD2 sisaldab üksikasjalikke norme FOS kasutamise ning päritolu- ja vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste koostöö kohta, sealhulgas artikleid 28 ja 29. PSD2 art 100 lg 4 sätestab samuti, et PSD2 III ja IV jaotist ülevõtvate riigisiseste õigusnormide rikkumise või väidetava rikkumise korral on pädevaks asutuseks üldjuhul makseteenuse pakkuja päritoluliikmesriigi pädev asutus, välja arvatud asutamisoiguse alusel tegutsevate agentide ja filiaalide puhul. PSD2 ei sisalda üldsätet, mille kohaselt FOS alusel tegutsevale asutusele kohaldub kogu sihtriigi õigus.

MERAS § 92 sisaldab piiriülest järelevalvealast koostööd käsitlevaid täpsemaid sätteid.

Eelnev tõstatab küsimuse, kas MERAS § 24 lg 5 on mõeldud üldise meeldetuletusena järgida välisriigi õigust, mis on makseasutusele muul õiguslikul alusel kohaldatav, või pidi sellel olema ka iseseisev ja oluliselt laiem mõju kõigi välisriigi asutuste ja seaduse alusel volitatud organite pädevusele.

Samuti ei selgita MERAS eelnõu seletuskiri, kuidas tuleks MERAS § 24 lg 5 kohaldada välisriigi asutuste või muude seadusest tulenevaid volitusi teostavate isikute otse esitatud Päringutele.

6. MERAS § 24 lõike 5 võimalikud tõlgendused

6.1. Tõlgendus A: üldine kohustus järgida sõltumatul õiguslikul alusel kohaldatavat välisriigi õigust

Selle tõlgenduse kohaselt kinnitab MERAS § 24 lg 5, et Eesti makseasutusele jäävad välisriigis teenuseid osutades kohalduma Eesti nõuded ning lisaks peab ta järgima välisriigi õigusest tulenevaid nõudeid, mis on talle kohaldatavad MERAS § 24 lõikest 5 sõltumatul õiguslikul alusel.

Säte ei piirduks üksnes formaalselt makseteenuseid reguleerivate õigusaktidega. Sõltuvalt asjaoludest võiks kohaldatav välisriigi õigus hõlmata ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise, sanktsioonide, tarbijakaitse, maksustamise, kriminaalõiguse, maksejõuetuse, täitemenetluse või muude avaliku huvi valdkondade õigusakte.

MERAS § 24 lg 5 ise ei määraks siiski kindlaks, et konkreetne välisriigi õigusnorm on kohaldatav. Selle kohaldatavuse ja vahetu õigusmõju hindamisel tuleks arvestada:

1. välisriigi õigusnormi enda sõnastust, eesmärki ning territoriaalset ja isikulist kohaldamisala;
2. kohaldatavat Eesti ja ELi õigust;
3. ELTL artiklit 56 ja Jyske kohtuasjas selgitatud kriteeriume, arvestades, et Jyske puudutas teabenõuet ning toimingunõuete puhul saab neid kriteeriume kasutada üksnes analoogia korras;
4. kohaldatavaid kollisiooni- ja pädevusnorme; ning
5. kohustuslikku koostöö-, edastamis-, kättetoimetamis-, tunnustamis- või täitemenetlust.

Selle tõlgenduse kohaselt MERAS § 24 lg 5 iseseisvalt:

1. ei laiendaks välisriigi õigusakti territoriaalset kohaldamisala;
2. ei annaks välisriigi asutusele pädevust ega sunnivolitusi;
3. ei annaks välisriigi organile õigust adresseerida siduvat meedet otse Eesti juriidilisele isikule;
4. ei muudaks välisriigi meedet Eestis vahetult täidetavaks;
5. ei kõrvaldaks vajadust kasutada kohaldatavat ELi või rahvusvahelist menetlust; ega
6. ei oleks iseseisev õiguslik alus kaitstud kliendi- või isikuandmete avaldamiseks ega kliendi rahaliste vahendite kasutamise piiramiseks, arestimiseks või ülekandmiseks.

Kui on kindlaks tehtud, et välisriigi Päringus sisalduv nõue on Eesti makseasutusele MERAS § 24 lõikest 5 sõltumatul õiguslikul alusel kohaldatav ja makseasutuse suhtes vahetu õigusmõjuga, moodustaks selle täitmine ka osa makseasutuse MERAS § 24 lõikest 5 tulenevatest kohustustest.

6.2. Tõlgendus B: iseseisev kohustus järgida kõiki välisriigi riigisisese õiguse nõudeid

Laiema tõlgenduse kohaselt kohustaks MERAS § 24 lg 5 Eesti makseasutust täitma mis tahes välisriigi riigisisese õigusele põhinevat Päringut, olenemata sellest, kas Päringuga nõutakse teabe esitamist või toimingute tegemist kliendi rahaliste vahendite suhtes. Selle tõlgenduse kohaselt võiks Eesti makseasutus olla kohustatud vahetult täitma välisriigi politseiasutuse, kohtu, kohtutäituri, pankrotihalduri või muu seaduse alusel volitatud organi riigisisesele õigusele tugineva Päringu isegi juhul, kui:

1. ELi või rahvusvahelist menetlust ei kasutata;
2. välisriigi säte ei käsitle sõnaselgelt teises riigis asutatud piiriüleseid teenuseosutajaid;
3. Päringu esitanud organi otsene pädevus Eesti juriidilise isiku suhtes on ebaselge;
4. pädev Eesti asutus ei ole meetet tunnustanud või meetet ei ole selle asutuse kaudu edastatud; või
5. riigisisese õigusnormi kohaldamist ja Päringus nõutud meetme proportsionaalsust ei ole hinnatud Jyske kriteeriumide alusel.

Kuna MERAS § 24 lg 5 kohaldub kõigile välisriikidele, mitte üksnes EMP riikidele, võiks see tõlgendus samuti kohustada Eesti makseasutusi avaldama klienditeavet või piirama, arestima või üle kandma kliendi rahalisi vahendeid otse mis tahes kolmanda riigi asutuse või muu organi Päringu alusel, kui makseasutusel on selles riigis kliente või ta osutab seal teenuseid.

MERAS § 24 lg 5 sõnastus ei selgita sellise kohustuse piire ega seda, kuidas tuleks lahendada vastuolud Eesti, ELi ja välisriigi nõuete vahel.

7. Rahandusministeeriumile esitatavad küsimused

Wallester AS esialgse hinnangu kohaselt on ülaltoodud tõlgendus A paremini kooskõlas MERAS § 24 lg 5 sõnastuse ja süstemaatilise asukohaga, ELi teenuste osutamise vabadusega, Jyske kohtuotsusega ning konkreetsete ELi ja rahvusvaheliste koostöö- ja tunnustamismenetluste olemasoluga.

Palume siiski Rahandusministeeriumi selgitust, sest MERAS § 24 lg 5 praegune sõnastus ei tee seda eristust piisavalt selgeks.

7.1. Küsimus 1: MERAS § 24 lõike 5 tõlgendus A

Kas käesoleva selgitustaotluse ptk-s 6.1 kirjeldatud tõlgendus A on õige — st kas MERAS § 24 lg 5 sätestab üldise kohustuse järgida välisriigi õigusest tulenevaid nõudeid, mis on makseasutusele kohaldatavad MERAS § 24 lõikest 5 sõltumatul õiguslikul alusel, kuid ei määra ise kindlaks nende nõuete kohaldatavust, Päringu esitanud organi pädevust ega Päringu või selles nõutud meetme vahetut piiriülest õigusmõju?

7.2. Küsimus 2: Otse esitatud Päringud, mis põhinevad välisriigi riigisisese õigusele

Kui vastus küsimusele 1 on jaatav, kas on õige arusaam, et välisriigi asutuse või muu seadusest tulenevaid avaliku võimu volitusi teostava isiku otse esitatud Päringut ei saa pidada siduvaks üksnes

MERAS § 24 lg 5 alusel, olenemata sellest, kas Päringuga nõutakse teabe esitamist või kliendi rahaliste vahendite kasutamise piiramist, arestimist või ülekandmist?

Kas sellisel juhul peab eraldiseisvast õiguslikust alusest tulenema, et:

1. Päringus sisalduv teabe esitamise või toimingute tegemise nõue on kohaldatav teenuste osutamise vabaduse alusel teenuseid osutavale Eesti makseasutusele;
2. Päringu esitanud organil on õigus adresseerida Päring otse sellele makseasutusele;
3. Päringul ja selles nõutud meetmel on vahetu piiriülene õigusmõju; ning
4. otsene täitmine on lubatud või nõutav selle asemel, et kasutada kohaldatavat ELi või rahvusvahelist koostöö-, tunnustamis- või täitemenetlust?

7.3. Küsimus 3: MERAS § 24 lõike 5 tõlgendus B

See küsimus on asjakohane üksnes juhul, kui vastus küsimusele 1 on eitav ja Rahandusministeerium leiab, et MERAS § 24 lg 5 normil on ptk-s 6.2 kirjeldatud laiem või iseseisev õigusmõju. Sellisel juhul palume selgitada:

1. milliseid välisriigi õigusaktide liike ja Päringuid esitavate organite kategooriaid see hõlmab;
2. kas säte kohaldub EMP riikidele ja kolmandatele riikidele erinevalt;
3. kas välisriigi õigusnorm peab sõnaselgelt kohalduma teenuste osutamise vabaduse alusel teenuseid osutavale makseasutusele;
4. kuidas saab sellist tõlgendust ühitada ELTL artikliga 56 ja Jyske kohtuotsuses esitatud põhimõtetega, sealhulgas kas ja millises ulatuses saab Jyske põhimõtteid kohaldada toimingunõuetele ning kas seejuures tuleb eristada ajutist ja tagasipööratavat meedet arestimisest või vahendite lõplikust ülekandmisest;
5. kuidas saab sellist tõlgendust kolmandate riikide Päringute puhul ühitada GDPR artikliga 48; ning
6. kas MERAS § 24 lg 5 võib asendada või kõrvale tõrjuda ELi õiguses, rahvusvahelises lepingus või Eesti õiguses ette nähtud koostöö-, edastamis-, tunnustamis- või täitemenetluse?

7.4. Küsimus 4: Alternatiivsed tõlgendused

Kui ptk-s 6 kirjeldatud tõlgendus A ega tõlgendus B ei kajasta täielikult Rahandusministeeriumi seisukohta, palume selgitada, kuidas tuleks MERAS § 24 lg 5 tõlgendada.

8. Menetluslikud avaldused

Wallester AS palub eespool esitatud küsimustele kirjalikku vastust e-posti teel aadressile legal@wallester.com.

Kui täieliku vastuse andmiseks on see vajalik, palume Rahandusministeeriumil kooskõlastada oma seisukoht Finantsinspeksiooni või muude pädevate asutustega.

Käesoleva selgitustootluse eesmärk on toetada MERAS § 24 lg 5 ühtset ja õiguslikult põhjendatud tõlgendamist ning tagada, et makseasutused saaksid teha nõuetekohast koostööd õiguspäraselt volitatud

välisriigi organitega, kaitsta klienditeavet ja isikuandmeid ning teha kliendi rahaliste vahendite suhtes toiminguid üksnes piisava ja kohaldatava õigusliku aluse olemasolul.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Jaak Parre
õigusvaldkonna juht
Wallester AS